

RENTABILITEIT VAN DE BOOMKWEKERIJ IN HET KWEKERSBEDRIJF VAN
BOSKOOP EN OMGEVING

L1
382 B

Voorlopige berekening 1960/61

Definitieve berekening 1959/1960

Rapport No. 382

Afdeling Tuinbouw

g2156 jr 1959-61

61/1722

635.97:338 / Y.H
631.113:635.97 / Y.H
338.523:635.97 / Y.H

INHOUD

	Blz.
WOORD VOORAF	5
1. Doel van het onderzoek	7
2. Aard en betekenis van het boomkwekerijcentrum	7
3. De basisgegevens voor het onderzoek	8
4. De steekproef	8
5. Wijze van berekening der bedrijfsresultaten	8
6. De resultaten van het onderzoek:	9
a. de bedrijfsresultaten	9
b. de spreiding van de rentabiliteit	12
c. het gezinsinkomen per ondernemer	15
d. de spreiding van het ondernemersinkomen	15
 BIJLAGEN	
1. De structuur van de boomkwekerij van Boskoop en omgeving	19
2. Algemene toelichting	23

WOORD VOORAF

Een van de taken die de afdeling Tuinbouw elk jaar weer in haar werkprogramma opneemt is het onderzoek naar de rentabiliteit in de belangrijkste sectoren van de tuinbouw. In dit kader verscheen in 1961 reeds een zestal rapporten betreffende de rentabiliteit over 1960 (Zuidhollands Glasdistrict, Venlo e.o., IJsselmonde, Bloembollenstreek/Anna-Paulowna, Aalsmeer en Westfriesland).

Met dit rapport over de rentabiliteit van de boomkwekerijen in Boskoop en omgeving wordt de reeks rentabiliteitsrapporten over het teeltjaar 1960 besloten.

In het onderzoek zijn de waardeverschillen van de plantopstand van het begin en het einde van een jaar buiten beschouwing gelaten. De onjuistheden, die daardoor kunnen ontstaan, zullen kleiner zijn naarmate een gemiddelde over een groter aantal jaren wordt genomen. Om deze reden zijn behalve de resultaten over de jaren 1959/'60 en 1960/'61, tevens de gemiddelde resultaten over de periode 1958/'59 - 1960/'61 (3 jaar) vermeld.

Vermeld zij, dat bedrijven, waarin inkoop en verkoop van boomkwekerijproducten van enige betekenis zijn, buiten het onderzoek zijn gehouden.

Dank komt toe aan ir. C. Dorsman, rijkstuinbouwconsulent te Boskoop, en aan zijn hoofdassistent de heer P. de Vogel voor de medewerking die zij aan het onderzoek hebben verleend.

Dit rapport is onder leiding van A. Holkamp samengesteld door W.J. van Winden en zijn medewerkers.

DE DIRECTEUR,

's-Gravenhage, november 1961

(Prof. dr. A. Kraal)

1. Doel van het onderzoek

Het doel van het onderzoek is, inzicht te verkrijgen in de financiële resultaten van de boomkwekerij in Boskoop en omgeving. In overeenstemming met het bij het rentabiliteitsonderzoek in de tuinbouw van het L.E.I. gekozen uitgangspunt is het onderzoek beperkt tot de zuivere boomkwekerijbedrijven. De bedrijven van exporteurs en handelaren zijn dus o.m. buiten beschouwing gebleven. Bedrijven die zo klein zijn dat zij aan één man geen voldoende arbeidstaak verschaffen zijn evenmin in het onderzoek opgenomen.

2. Aard en betekenis van dit boomkwekerijcentrum

Het boomkwekerijcentrum van Boskoop en omgeving is gelegen in een van de waterrijke veengebieden van Zuidholland. Volgens gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek zijn in 1957 in dit gebied 933 bedrijven geteld, waarop boomkwekerij werd beoefend. De totale oppervlakte van deze bedrijven bedroeg in dat jaar $\pm$ 650 ha, d.i. 24% van de landelijke oppervlakte aan boomkwekerijgewassen.

De teelten in dit gebied zijn gericht op gewassen als azalea's, rododendrons, een groot aantal andere heesters en sierconiferen, rozen en vaste planten. Andere belangrijke categorieën van boomkwekerijprodukten, zoals laan- en parkbomen, bos- en haagplantsoen en vruchtboomonderlagen treft men er niet of in zeer geringe mate aan.

De produktiewaarde voor het centrum wordt geschat op f. 20.000.000,- d.i. ruim 50% van de waarde van de totale boomkwekerijproduktie of ca. 2% van de waarde van de gehele tuinbouwproduktie in Nederland.

De gewassen worden in een groot aantal soorten op de bedrijven geteeld. De mate van verscheidenheid wordt nog vergroot door het aantal leeftijdsklassen waarin de gewassen zijn te onderscheiden. De tijd waarin de produkten op het bedrijf "in bewerking" zijn varieert over het algemeen van 1 tot 4 jaar. Er zijn echter ook gewassen die een langere groeiperiode behoeven voordat ze als "gereed produkt" kunnen worden beschouwd. Gelijktijdig is dus slechts een gedeelte van de plantopstand leverbaar.

Zowel door de structuur van de plantopstand als onder invloed van de vraag naar boomkwekerijprodukten kunnen de afgeleverde partijen jaarlijks min of meer sterk afwijken van de gemiddelde jaarlijkse leverantie van een zelfde bedrijf. Dergelijke schokmatigheden in de afzet vormen voor de berekening van het bedrijfsresultaat over een jaarperiode een moeilijkheid die zelfs door middel van een uitvoerige administratie niet in alle gevallen op een bevredigende wijze kan worden opgelost. Alvorens hier nader op in te gaan zij er bij voorbaat reeds op gewezen dat administraties die aan deze moeilijkheid ook maar enigszins tegemoet komen, op de onderzochte bedrijven niet zijn aangetroffen.

3. De basisgegevens voor het onderzoek

Van de voornoemde 933 bedrijven zijn er 824, d.i. bijna 90%, in de gemeenten Boskoop, Hazerswoude en Alphen aan den Rijn (resp. 492, 188 en 144 bedrijven) gelegen. De overige gemeenten zijn: Reeuwijk (58), Zwammerdam (28) en Waddinxveen (23).

Het onderzoek is ingesteld op bedrijven welke in de eerstgenoemde drie gemeenten zijn gevestigd.

Zoals reeds in de aanvang van dit rapport werd vermeld, is het onderzoek beperkt tot de zuivere boomkwekerijbedrijven, voor zover deze tenminste aan één man een volledige arbeidstaak verschaffen. Van de genoemde 824 bedrijven kwamen daardoor ongeveer 450 bedrijven voor het onderzoek in aanmerking. Aan de hand van de gegevens van de landbouwtelling, steekproefsgewijs aangevuld met een beoordeling door het rijkstuinbouwconsulentschap, kon nl. worden afgeleid, dat ca. 45% van de bedrijven niet voldeed aan de normen die als uitgangspunt voor het onderzoek zijn gesteld.

Nadere bijzonderheden hieromtrent zijn opgenomen in bijlage 1, waarin, voor zover dit mogelijk was, de structuur van de boomkwekerij van Boskoop e.o. naar enkele gezichtspunten tot uitdrukking is gebracht.

4. De steekproef

Het aantal bedrijven dat voor deelneming aan het onderzoek is geworven, bedraagt 50, d.i. 11% van het subuniversum dat wij met behulp van deze steekproef wilden onderzoeken. De bedrijven zijn gekozen uit de cliëntenlijsten van 6 in de desbetreffende gemeenten gevestigde administratiekantoren. Uit doelmatigheidsoverwegingen is voornamelijk uit die bedrijven gekozen, waarvan de boekhouding per 31 december wordt afgesloten. Het voordeel van het vroeger gereedkomen der cijfers heeft hierbij zwaarder gewogen dan het nadeel dat de resultatenberekening niet is afgestemd op het eigenlijke seizoen, dat loopt van 1 juli tot en met 30 juni. (Zoals nog zal blijken is aan dit bezwaar tegemoet gekomen.)

De keuze van de bedrijven is overigens, zij het met inachtneming van het aantal bedrijven per gemeente en van de criteria welke voor een onderscheiding der bedrijven naar bedrijfsgrootte en intensiteit zijn gesteld, willekeurig verricht.

5. Wijze van berekening der bedrijfsresultaten

De wijze van berekening der bedrijfsresultaten is uiteengezet in de aan dit rapport toegevoegde bijlage 2. In deze bijlage is tevens de verklaring gegeven van de in het rapport gebezigde begrippen en kengetallen.

In verband met de invloed van de toegepaste wijze van berekening op de becijferde bedrijfsuitkomsten, wordt er met nadruk op gewezen dat voor een juiste beoordeling van de cijfers, kennisneming van de inhoud van genoemde bijlage noodzakelijk is.

Dit geldt in het bijzonder ten aanzien van de volgende feiten:

1. in de kosten is geen bedrag opgenomen voor de leidinggevende en toezichthoudende arbeid van de ondernemer;
2. het bedrijfsresultaat (netto-overschot) is berekend door de verkopen over het seizoenjaar (juli t/m juni) te verminderen met de kosten over het kalenderjaar.

Zoals uit de beschrijving van de toegepaste werkmethode zal blijken, moet een voorbehoud worden gemaakt ten aanzien van de nauwkeurigheid waarmede de resultaten per periode van één jaar zijn te benaderen.

6. De resultaten van het onderzoek

In tabel 1 is - gemiddeld per bedrijf - een overzicht gegeven van het grondgebruik en de arbeidsbezetting. Het belangrijkste onderdeel, de boomkwekerij, kon niet worden gespecificeerd als gevolg van de tijdrovendheid van een daartoe benodigde inventarisatie van de plantopstand. Op aanwijzing van het rijkstuinbouwconsulentschap konden de 50 bedrijven voor het onderzoek echter in 2 groepen naar teeltintensiteit worden onderscheiden. Uitgangspunt voor deze onderscheiding was de veronderstelde waarde van de plantopstand per oppervlakteëenheid. De groepen zijn aangeduid met "intensief" en "extensief".

De tabel toont aan, dat het onderzoek betrekking heeft op gemiddeld kleine, doch zeer arbeidsintensieve bedrijven met een beteelbare oppervlakte van 69 aren en een arbeidsbezetting van nagenoeg 2 man. De "intensieve" bedrijven zijn, naar de oppervlakte gerekend, gemiddeld iets groter dan de "extensieve" bedrijven. Zij vragen echter bijna een man meer arbeid.

a. De bedrijfsresultaten

De resultaten, welke voor de beide groepen en voor alle bedrijven tezamen over 1959/60 en 1960/61 werden gecijferd, zijn in tabel 2 gemiddeld per bedrijf tot uitdrukking gebracht. Bepalen wij ons tot het netto-overschot dan blijkt dit te zijn benaderd op een gemiddeld bedrag per bedrijf van f. 7530,- over 1959/60 en van f. 8600,- over 1960/61; over drie jaren is dit een bedrag van ongeveer f. 7300,- per jaar. Bij een onderscheiding van de bedrijven in de bovengenoemde subgroepen blijkt, dat de groep van de intensieve bedrijven aanmerkelijk winstgevender was dan die van de extensieve bedrijven. Het netto-overschot over drie jaren werd nl. gemiddeld per jaar resp. op ongeveer f. 11500,- per bedrijf en f. 3500,- per bedrijf berekend.

Bij vergelijking van deze resultaten, zowel onderling als met die van andere takken van land- en tuinbouw, moet rekening worden gehouden met de verschillen in bedrijfsgrootte. Het is daarom gebruikelijk het netto-overschot uit te drukken per f. 100,- kosten.

GRONDGEBRUIK EN ARBEIDSBEZETTING GEMIDDELD PER BEDRIJF OVER 1959 EN 1960

	1959		1960 (voorlopige cijfers)	
	Alle bedrijven	Intensief	Alle bedrijven	Intensief
Aantal bedrijven	50	24	50	24
Aantal bedrijven in %	100	48	100	48
<u>Grondgebruik</u>	are	are	are	are
Boomkwekerij in de open grond	65	70	65	69
Idem onder glas	3	4	3	4
Groente en fruit	1	1	1	1
Totaal tuinbouw	69	75	69	74
Verhuurd aan derden 1)	10	5	7	5
Erf, blijvende paden, water enz.	23	27	21	27
Totale kadastrale oppervlakte	102	107	97	106
Specificatie van de arbeidsbezetting				
Aantal ondernemers per bedrijf	1,08	1,17	1,08	1,17
Arbeid van de ondernemer(s) in manjaren	1,26	1,35	1,25	1,35
Arbeid van gezinsleden	0,09	0,10	0,09	0,13
Arbeid van vast personeel	0,45	0,73	0,50	0,78
Arbeid van los personeel	0,15	0,23	0,13	0,18
Totale arbeidsbezetting	1,95	2,41	1,97	2,44
Arbeid door ondernemer en gezin in %	70	60	68	60
Arbeidsbezetting per ha beteelde opp. in manj.	2,8	3,2	2,9	3,3

1) Indien en voor zover deze oppervlakte is verhuurd aan boomkwekers die deel uitmaken van het universum van dit rentabiliteitsonderzoek, zullen dubbelstellingen optreden, als gevolg waarvan de vermelde kadastrale oppervlakte te hoog wordt voorgesteld. Door gebrek aan gegevens konden eventuele correcties echter niet worden doorgevoerd.

DE BEDRIJFSRESULTATEN OVER 1959 EN 1960

	1959				1960 (voorlopige cijfers)				1958, 1959 en 1960 gemiddeld							
	Alle bedrijven		Inten-sief		Extensief		Alle bedrijven		Inten-sief		Extensief		Alle bedrijven			
	50	24	24	26	50	24	24	26	50	24	24	26	50	24	26	
Aantal bedrijven	50	24	24	26	50	24	24	26	50	24	24	26	50	24	26	
Omzet in %	100	67	67	33	100	65	65	35	100	66	66	34	100	66	34	
<u>Kosten (kalenderjaar)</u>																
Afschrijvingen	570	740	740	410	600	800	800	400	540	710	710	370	540	710	370	
Huur en pacht	200	160	160	240	200	200	200	200	200	150	150	230	200	150	230	
Rente	2070	2800	2800	1390	2100	2800	2800	1400	2050	2790	2790	1360	2050	2790	1360	
Arbeid betaald personeel	2310	3780	3780	950	2500	4000	4000	1100	2380	3900	3900	980	2380	3900	980	
Arbeid ondernemers	5980	6360	6360	5630	6500	7000	7000	6000	6100	6520	6520	5710	6100	6520	5710	
Arbeid gezinsleden	330	350	350	320	400	500	500	400	360	410	410	320	360	410	320	
Materialen	2910	4020	4020	1880	3300	4700	4700	1900	2970	4220	4220	1830	2970	4220	1830	
Diensten van derden en overige kosten	1280	1660	1660	930	1300	1800	1800	1000	1320	1710	1710	970	1320	1710	970	
Totaal	15650	19870	19870	11750	16900	21800	21800	12400	15920	20410	20410	11770	15920	20410	11770	
<u>Opbrengsten</u>																
Boomkwekerij 1)	23110	32210	32210	14710	25200	34300	34300	16900	23120	31760	31760	15140	23120	31760	15140	
Overige opbrengsten	70	40	40	90	300	300	300	200	120	140	140	110	120	140	110	
Totaal	23180	32250	32250	14800	25500	34600	34600	17100	23240	31900	31900	15250	23240	31900	15250	
Netto-overschot	7530	12380	12380	3050	8600	12800	12800	4700	7320	11490	11490	3480	7320	11490	3480	
<u>Kengetallen</u>																
<u>Netto-overschot:</u>																
per f. 100,- kosten	48	62	62	26	51	59	59	38	46	56	56	30	46	56	30	
per f. 100,- gemiddeld geïnvesteerd vermogen																
per manjaar	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.
arbeidsbezetting	3860	5140	5140	1990	4400	5200	5200	3100	3750	4770	4770	2270	3750	4770	2270	
per rr2 beteelbare oppervl.	15,60	23,60	23,60	6,80	17,80	24,70	24,70	10,30	15,30	22,10	22,10	7,80	15,30	22,10	7,80	
Arbeidsinkomen per manjaar	8280	9490	9490	6500	9100	10000	10000	7900	8290	9260	9260	6860	8290	9260	6860	
Ondernemersinkomen uit het bedrijf per ondernemer	14370	18390	18390	10050	15800	19300	19300	12000	14250	17740	17740	10490	14250	17740	10490	

1) Verkopen juli 1959/60 resp. juli 1960/61.

Voor de intensieve bedrijven bedroeg de aldus berekende rentabiliteit gemiddeld over drie jaren f. 56,- voor de extensieve bedrijven f. 30,- (per f. 100,- kosten).

Om een indruk te verkrijgen van het rendement van het geïnvesteerd vermogen zou het netto-overschot ook met deze grootte in relatie dienen te worden gebracht. In het voorgaande is er echter reeds op gewezen, dat van een belangrijk investeringsobject, t.w. de plantopstand, geen volledige inventarisatie heeft plaatsgehad. In de plaats daarvan zijn 6 bedrijven van verschillend bedrijfstype (variërend van uiterst intensief tot uiterst extensief) - ten behoeve van de renteberekening in de kosten - volledig geïnventariseerd. De waarde van de betrokken plantopstanden is door het rijkstuinbouwconsulentschap getaxeerd. Op deze wijze zijn per oppervlakte-eenheid zes waardeklassen ontstaan, waarin de onderzochte bedrijven op grond van de inzichten van het rijkstuinbouwconsulentschap zijn ondergebracht.

Het leek ons niet verantwoord het op deze basis berekende vermogen in de tabel op te nemen. Na bovenstaande toelichting kunnen de berekende bedragen echter zonder bezwaar worden vermeld mits deze als orde van grootte worden gezien. Voor de intensieve bedrijven werd het per 1 juli 1959 geïnvesteerd vermogen op f. 70.000,-, voor de extensieve bedrijven op f. 40.000,-, voor alle 50 bedrijven tezamen op f. 55.000,- per bedrijf gecijferd.

Het netto-overschot uitgedrukt in deze grootte bedraagt dan gemiddeld over drie jaren resp. 16, 9 en 13%.

b. De spreiding van de rentabiliteit

Om een inzicht te verschaffen in de spreiding van het gemiddelde resultaat is in grafiek la een verdeling gegeven van het aantal bedrijven per klasse van rentabiliteit (netto-overschot per f. 100,- kosten).

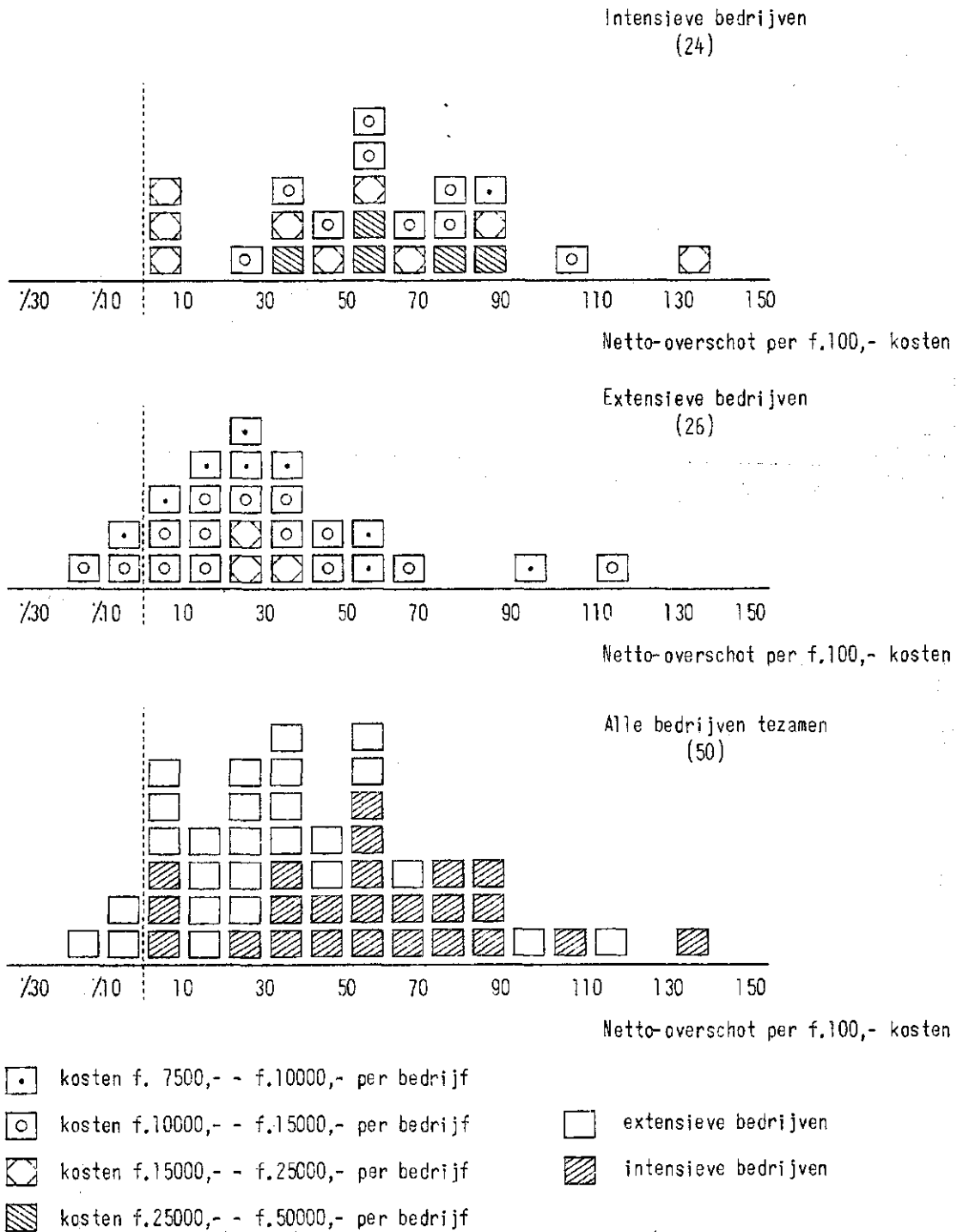
Blijkens deze grafiek is gemiddeld over drie jaren voor 3 van de 50 bedrijven een nadelig exploitatiesaldo berekend. De overige bedrijven waren winstgevend, doch in onderling zeer verschillende mate.

Bij de onderscheiding van de bedrijven naar klassen van bedrijfsgrootte kon geen verband tussen (op basis van de jaarkosten gemeten) bedrijfsomvang en rentabiliteit worden geconstateerd.

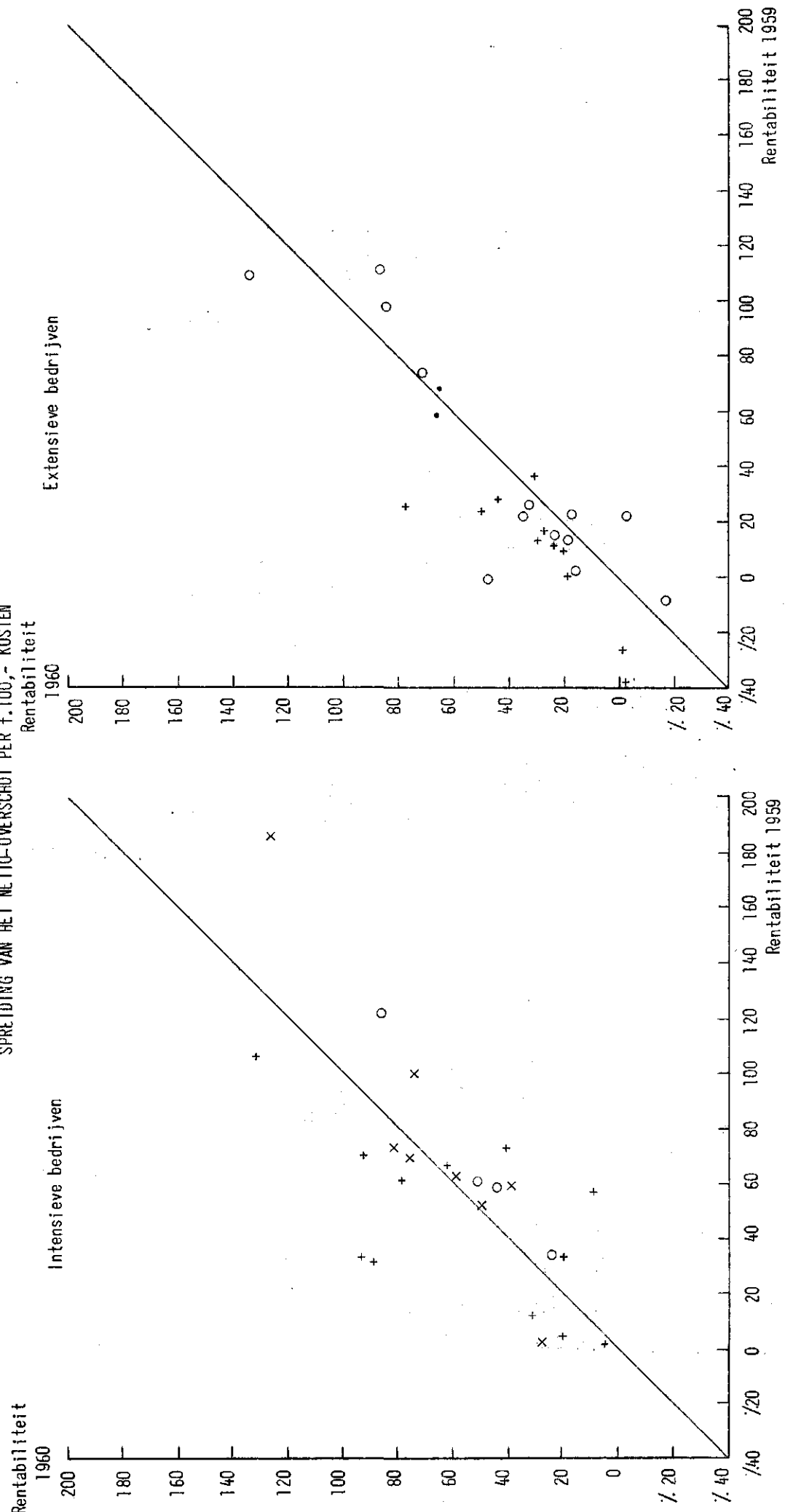
Voor een inzicht in de mate waarin de voor 1960/61 berekende rentabiliteit per bedrijf afweek van die welke over 1959/60 werd berekend zijn in grafiek lb de - door punten, kruisjes, enz. voorgestelde - bedrijven zodanig in het assenstelsel geplaatst, dat de rentabiliteit (netto-overschot per f. 100,- kosten) over elk van de beide jaren kan worden afgelezen. Naarmate ze dichter bij de diagonaal staan komen de berekende uitkomsten van de beide jaren meer met elkaar overeen. Over het algemeen constateren wij, vooral bij de intensieve bedrijven, vrij grote verschillen.

Bij de laatstgenoemde bedrijven komen - in vrijwel gelijke mate - zowel verbeteringen als verslechteringen voor. Het merendeel van de extensieve bedrijven daarentegen blijkt in 1960/61 een beter rendement te hebben behaald dan in 1959/60.

SPREIDING VAN HET NETTO-OVERSCHOT PER f.100,- KOSTEN
(gemiddeld van 1958, 1959 en 1960)
elk vakje stelt een bedrijf voor

SPREIDING VAN HET NETTO-OVERSCHOT PER f.100,- KOSTEN

Underscheiding naar intensiteitsklassen op basis jaarkosten 1959

- kosten < f.140,- per are beteelbare oppervlakte.
- kosten f.140,- - f.200,- per are beteelbare oppervlakte.
- + kosten f.200,- - f.300,- " " " "
- x kosten f.300,- - f.400,- " " " "

c. Het gezinsinkomen per ondernemer

Tabel 3 geeft een inzicht in het gezinsinkomen dat gemiddeld per ondernemer uit het bedrijf werd verkregen.

Rekening houdend met hetgeen aan "overig inkomen" werd genoten en onder aftrek van de privé-opnamen (w.o. belastingen) konden voorts, althans voor 1959/60, de verkregen besparingen tot uitdrukking worden gebracht.

Behalve het netto-overschot kwam gemiddeld ongeveer f. 8.000,- per jaar als inkomen uit eigen arbeid van ondernemer en gezinsleden en uit de belegging van eigen vermogen, uit het bedrijf beschikbaar. Alles tezamen genomen werd gemiddeld over drie jaren een gezinsinkomen van f. 14.600,- per ondernemer uit het bedrijf verkregen. De ondernemers van de intensieve bedrijven kwamen gemiddeld op een bedrag van f. 18.000,-, die van de extensieve bedrijven op ongeveer f. 11.000,-. Door het betrekkelijk matige niveau van de consumptieve bestedingen kon in 1959/60 47% resp. 27% van het gezinsinkomen worden bespaard. De vermelding van deze percentages geschiedt overigens niet zonder voorbehoud, aangezien eventuele mutaties in de plantopstand niet in de berekende cijfers tot uitdrukking komen.

d. De spreiding van het ondernemersinkomen

Bovenstaande bedragen hadden betrekking op het gemiddelde gezinsinkomen per ondernemer per groep van bedrijven. Van het ondernemersinkomen is in grafiek 2 het aantal ondernemers per inkomensklasse in een kolomendiagram weergegeven.

Het verschil in inkomensniveau van de beide groepen van bedrijven komt ook in deze spreidingsdiagrammen duidelijk tot uiting. Bij een onderscheiding van de inkomens in de klassen zoals in de grafiek aangegeven, blijkt bij de intensieve groep het grootste aantal ondernemers voor te komen in de klasse van f. 15.000,- tot f. 25.000,-. Bij de extensieve bedrijven ligt de grootste frequentie tussen f. 7.500,- en f. 15.000,- ($\pm 70\%$).

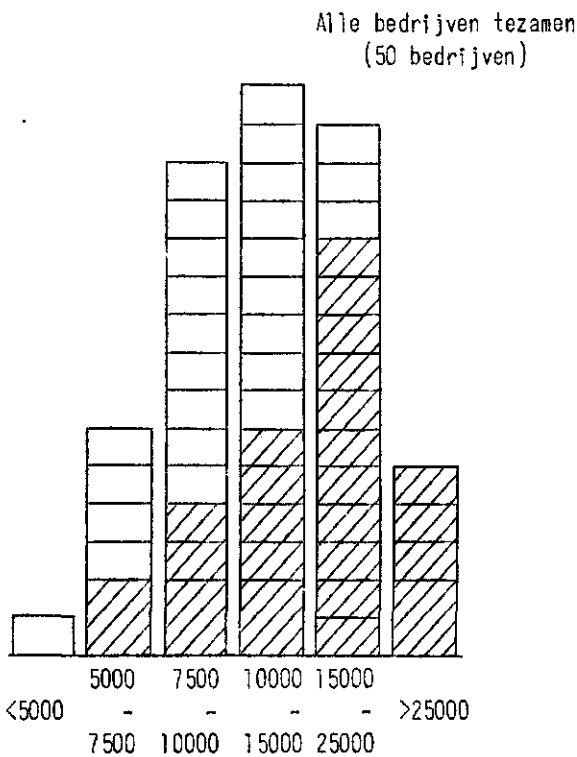
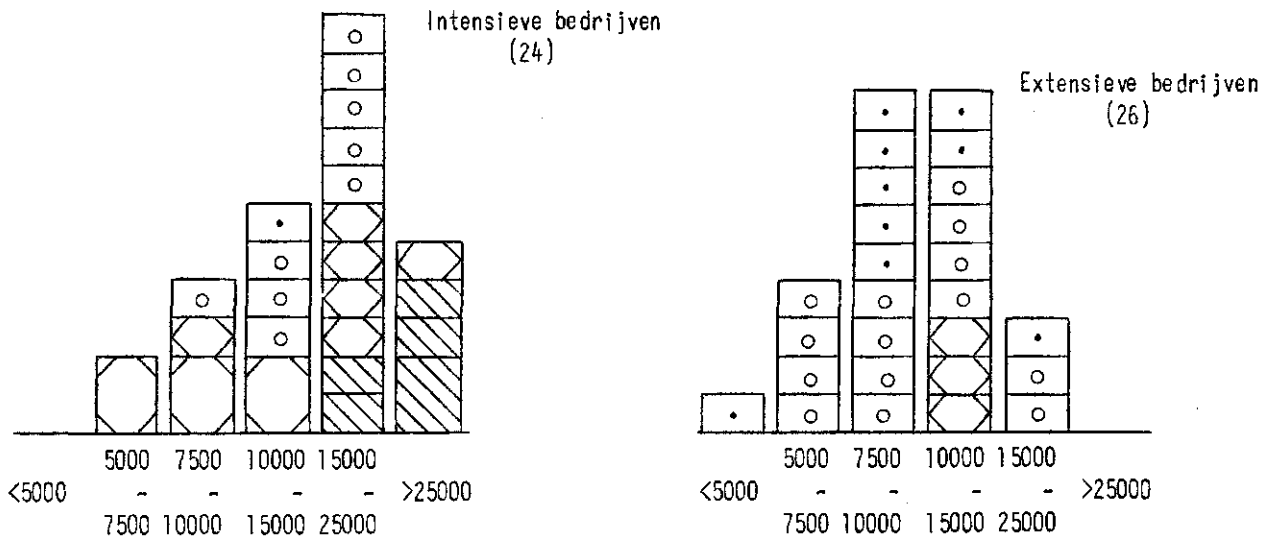
Tabel 3

GEZINSINKOMEN EN BESPARINGEN PER ONDERNEMER

	1959			1960(voorlopige cijfers)			1958,1959 en 1960 gemiddeld		
	Alle be-drijven	Inten-sief	Exten-sief	Alle be-drijven	Inten-sief	Exten-sief	Alle be-drijven	Inten-sief	Exten-sief
Aantal bedrijven	50	24	26	50	24	26	50	24	26
Aantal ondernemers	54	28	26	54	28	26	54	28	26
Netto-overschot	6970	10610	3050	7900	10900	4700	6780	9850	3470
Handenarbeid ondernemer	5540	5450	5630	6000	6000	6000	5650	5590	5710
Rente meer berekend dan betaald	1860	2330	1370	1900	2400	1300	1820	2300	1310
Ondernemersinkomen	14370	18390	10050	15800	19300	12000	14250	17740	10490
Handenarbeid gezinsleden	310	310	310	400	400	400	330	350	310
Gezinsinkomen uit het bedrijf	14680	18700	10360	16200	19700	12400	14580	18090	10800
Privé-opnemingen 1) onder aftrek van inkomen buiten bedrijf	8790	9950	7540	nog niet bekend					
Besparing	5890	8750	2820						
1) Waarvan belastingen	2140	2820	1400						

SPREIDING VAN HET - GEMIDDELD PER JAAR VERKREGEN - ONDERNEMERS-
 INKOMEN OVER 1958, 1959 en 1960
 (exclusief vergoeding handenarbeid gezinsleden)

elk vakje stelt een bedrijf voor

- kosten f. 7500,- - f.10000,- per bedrijf.
- kosten f.10000,- - f.15000,- per bedrijf.
- kosten f.15000,- - f.25000,- per bedrijf.
- kosten f.25000,- - f.50000,- per bedrijf.
- 2 ondernemers per bedrijf.
- extensieve bedrijven.
- intensieve bedrijven.

Project Overview

Introduction

The project aims to develop a comprehensive system for data analysis and reporting. The primary goal is to streamline the process of data collection, processing, and visualization, ensuring that stakeholders can access and understand the information they need in a timely and accurate manner.

The system will be designed to handle large volumes of data and provide flexible reporting options. It will include features for data import, cleaning, and transformation, as well as a robust set of visualization tools. The user interface will be intuitive and easy to navigate, allowing users to perform complex tasks with minimal effort.

The project is being undertaken to address the current challenges faced by the organization in managing its data. By implementing this system, we expect to improve operational efficiency, reduce the risk of data errors, and enhance the overall quality of our data-driven decision-making processes.

The project is organized into several key phases, including requirements gathering, system design, development, testing, and deployment. Each phase will be closely monitored and reported on to ensure that the project stays on track and meets its objectives.

Scope

The project scope includes the development of a web-based application that will allow users to connect to various data sources, perform data queries, and generate reports. The system will support a wide range of data formats and will be able to handle complex data relationships.

Key features of the system include:

- Data source integration and management.
- Advanced data filtering and transformation capabilities.
- A rich set of visualization options, including charts, tables, and dashboards.
- Customizable reports and scheduled data refreshes.
- Role-based access control and user management.

The project will also include the development of a user manual and the provision of training for end-users. The system will be deployed on a secure and scalable infrastructure, ensuring high availability and performance.

It is important to note that the project scope is limited to the development and deployment of the core system. Any additional features or integrations will be considered as separate projects and will require a separate request for proposal.

STRUCTUUR VAN DE BOOMKWEKERIJ IN BOSKOOP E.O.

Voor de bepaling van de steekproef voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van gegevens van de landbouwtelling 1957 van het C.B.S.. Per bedrijf werd op deze wijze beschikt over een summier inlichting ter zake van de oppervlakte van de desbetreffende culturen.

Ten einde de bedrijven met behulp van dit materiaal naar type en naar grootte te kunnen onderscheiden, zijn deze oppervlakten gewogen naar de arbeidsbehoefte. Als norm hiervoor is gebruikt:

- 2,22 manjaren voor 1 ha rozen en rozenonderstammen;
- 3,33 manjaren voor 1 ha sierconiferen, rododendrons en azalea's;
- 2,50 resp.
- 2,22 manjaren voor 1 ha overige heesters en vaste planten;
- 0,29 manjaren voor 1 are boomkwekerij onder glas.

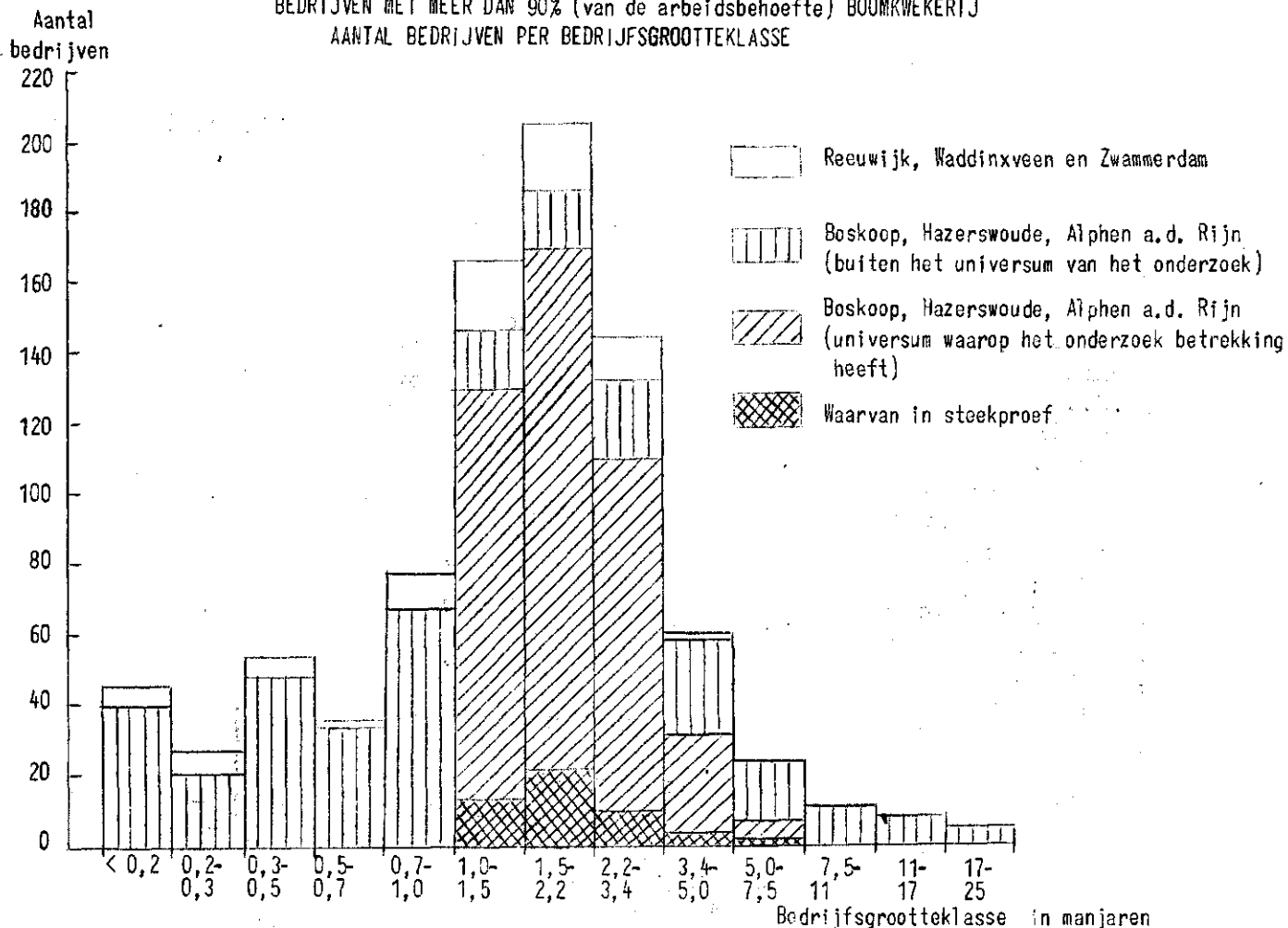
Van deze weliswaar grove doch overigens - voor het gestelde doel (namelijk de keuze van de bedrijven voor de steekproef) - doelmatige hulpmiddelen, hebben wij gebruik gemaakt om in dit rapport enige indruk te kunnen geven van de structuur van de boomkwekerij in het onderhavige gebied.

Deze indruk is gebaseerd op de gegevens van 933 bedrijven, gevestigd in de gemeenten Boskoop, Hazerswoude, Alphen aan den Rijn, Reeuwijk, Waddinxveen en Zwammerdam. De oppervlaktegegevens van deze bedrijven zijn zonder meer ontleend aan de opgaven van het C.B.S.. Bij het meten van de 50 bedrijven van de steekproef kwamen echter afwijkingen ten opzichte van de genoemde oppervlaktecijfers voor, zodat het weergegeven structuurbeeld ook uit dezen hoofde niet op volledige juistheid aanspraak kan maken.

De enige correctie die op de cijfers is aangebracht heeft betrekking op de opgave van hoofdberoep en nevenberoep. Van 40% van de bedrijven die in eerste aanleg tot het universum van de steekproef waren gerekend, is de opgave op dit punt door het rijkstuinbouwconsulentschap geverifieerd. De resultaten hiervan zijn voor de structuurweergave betrokken op alle bedrijven met een geschatte arbeidsbehoefte van meer dan 1 man per jaar.

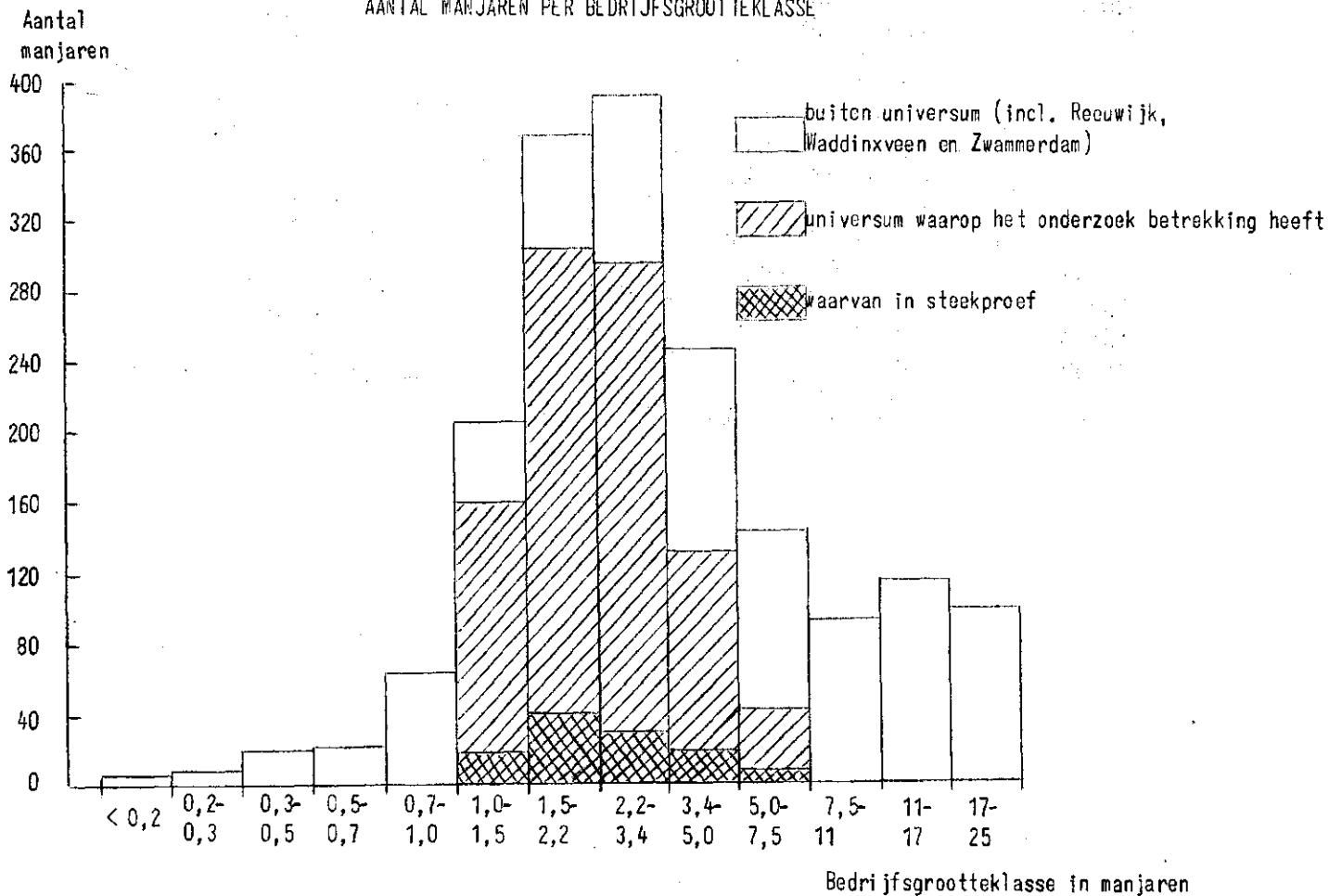
De grafieken waarin de structuur tot uitdrukking is gebracht, treft men op de volgende bladzijden aan.

BEDRIJVEN MET MEER DAN 90% (van de arbeidsbehoefte) BOOMKWEKERIJ
AANTAL BEDRIJVEN PER BEDRIJFSGROOTTEKLASSE

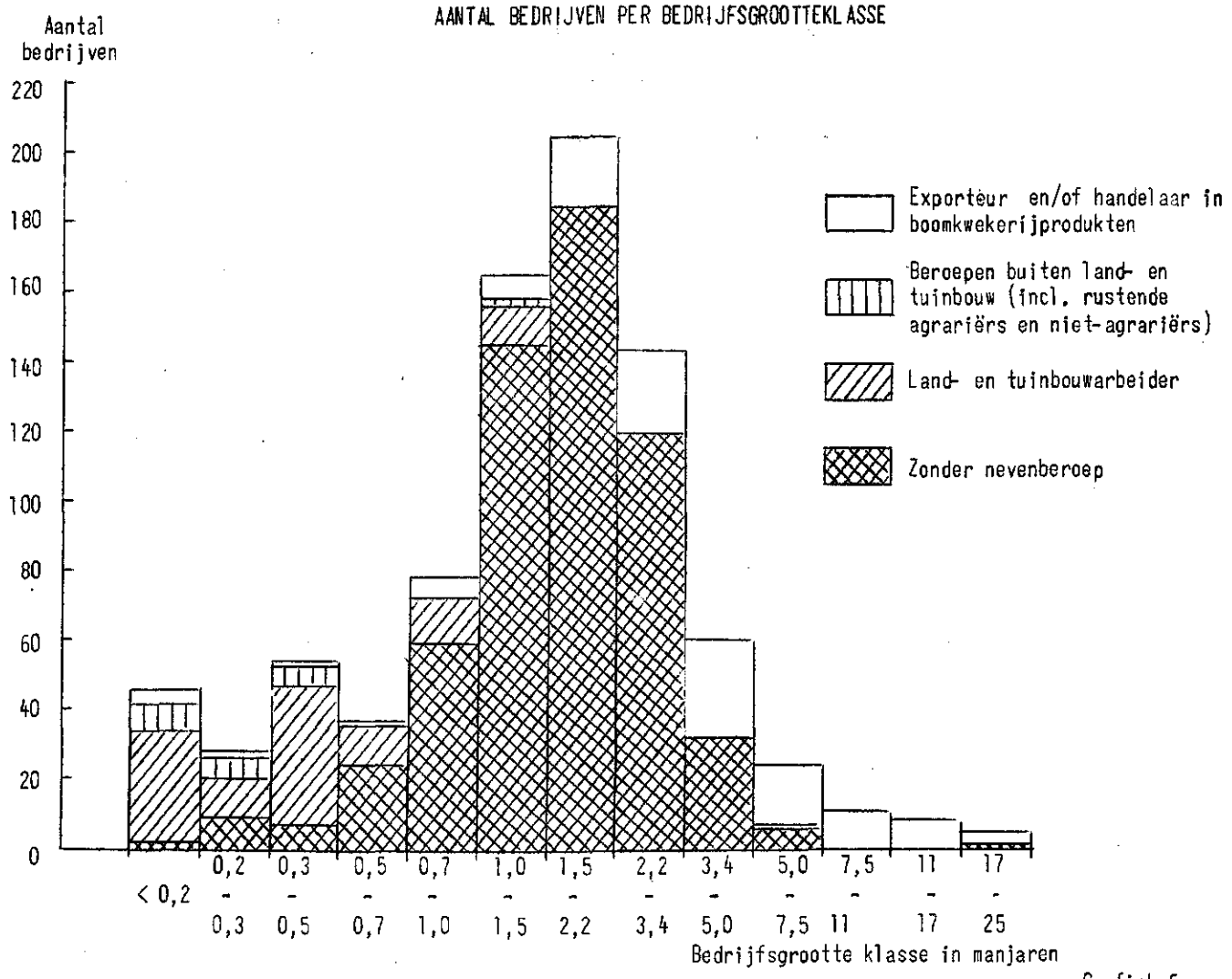

Grafiek 4

AANTAL MANJAREN PER BEDRIJFSGROOTTEKLASSE

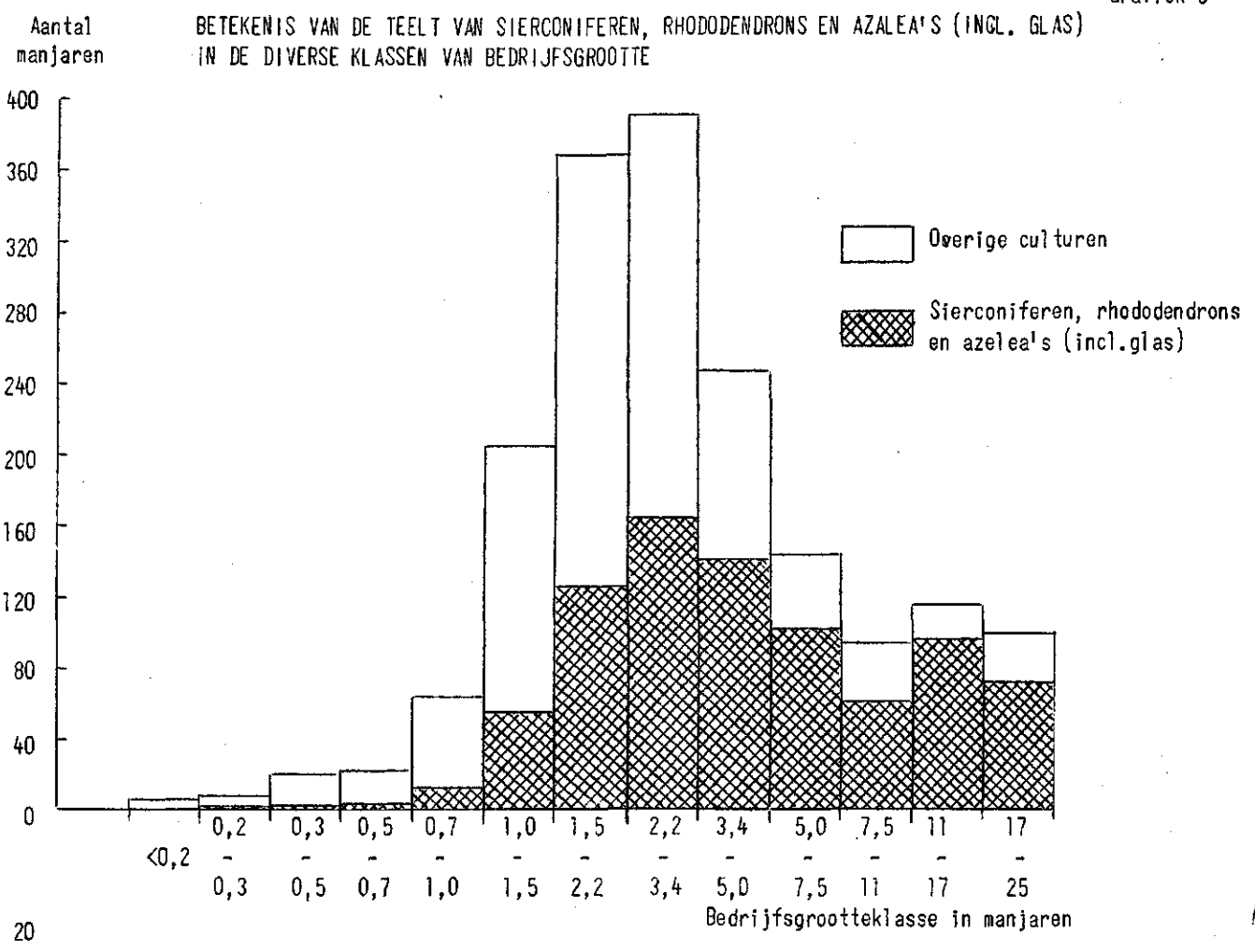

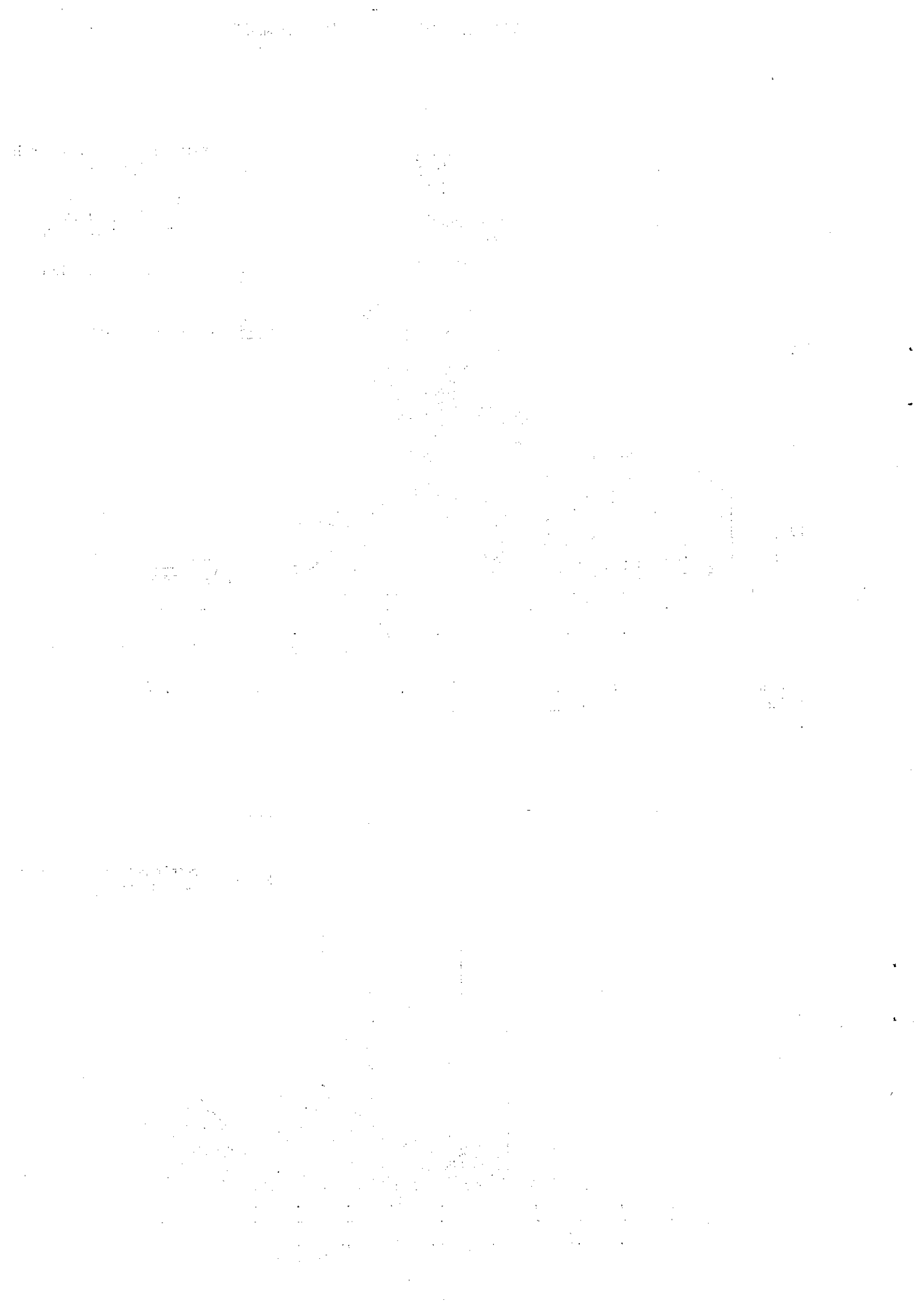
AANTAL BEDRIJVEN PER BEDRIJFSGROOTTEKLASSE

Grafiek 6

BETEKENIS VAN DE TEELT VAN SIERCONIFEREN, RHODODENDRONS EN AZALEA'S (INCL. GLAS) IN DE DIVERSE KLASSEN VAN BEDRIJFSGROOTTE

ALGEMENE TOELICHTING

A. de wijze van berekening

1. Algemeen

Wanneer men de resultaten van het boomkwekerijbedrijf over een bepaald jaar wil berekenen, zal men de winst van de verkochte planten moeten vermeerderen of verminderen met de waardeverandering die het overige gedeelte van de plantopstand in dat jaar heeft ondergaan. De waarde van de plantopstand is echter theoretisch en praktisch moeilijk vast te stellen. Zou men dit willen doen op basis van een kostenberekening per gewas, dan dient men daartoe per bedrijf over een uitgebreide kostprijsboekhouding te beschikken. Deze zijn echter niet aanwezig. Zou men gebruik willen maken van kostennormen per gewas, dan zal men slechts representatief kunnen zijn voor het resultaat van een gehele groep van bedrijven en niet voor het resultaat per bedrijf. Bovendien is de mate waarin over dergelijke normen kan worden beschikt, verre van toereikend.

Zou men de waarde van de plantopstand willen vaststellen op basis van de directe opbrengstwaarde, dan is dit alleen goed mogelijk voor leverbare, nog niet verkochte planten. Deze waardeeringsmaatstaf kan praktisch niet worden toegepast voor het vaststellen van de waardeveranderingen in de gehele plantopstand.

De enige praktisch uitvoerbare methode is, dat men de opbrengsten van een jaar vermindert met de in dat jaar gemaakte kosten. Wanneer het afleveringspakket van jaar tot jaar ongeveer van gelijke samenstelling en van gelijke omvang is, is deze methode behoorlijk betrouwbaar. Wordt in een bepaald jaar echter als gevolg van veranderingen in de vraag en aanbodsverhouding meer of minder dan normaal afgezet, dan zal deze methode geen juist beeld geven van de rentabiliteit.

Het is duidelijk, dat het resultaat van een groep van bedrijven betrouwbaarder is dan van een enkel bedrijf en dat ook het gemiddelde resultaat over een reeks van jaren betrouwbaarder is dan van één jaar.

In verband hiermede zijn de rentabiliteit en het ondernemersinkomen in de spreidingsdiagrammen van de grafieken 1a en 2 in een gemiddelde over 3 jaar, t.w. 1958/59 t/m 1960/61, weergegeven en zijn ook de resultaten per groep van bedrijven (tabellen 2 en 3) tevens in een gemiddelde van drie jaren tot uitdrukking gebracht.

2. De kosten

a. De gewaardeerde kosten

De bedrijfsresultaten zijn bepaald volgens de bij het L.E.I. gebruikelijke methode. Deze houdt in, dat de berekening van rente en afschrijving van de duurzame produktiemiddelen is gebaseerd op de vervangingswaarde en dat ook kosten, welke niet tevens uitgaven zijn (handenarbeid van de ondernemer en zijn gezin, rente van eigen vermogen e.d.) in de berekening zijn opgenomen.

Voor de bepaling van deze kosten zijn aanvullende gegevens op het bedrijf verzameld.

Rente en afschrijving

De rente is - à 4% per jaar - berekend over het vermogen dat, op basis van de huidige bedrijfsgrootte en prijzen der produktiemiddelen, tijdens de levensduur van het bedrijf gemiddeld is geïnvesteerd.

Dit vermogen is in principe bepaald door optelling van:

1. de verkoopwaarde van de grond;
2. de kostprijswaarde van de plantopstand;
3. 60% van de vervangingswaarde van de overige duurzame produktiemiddelen;
4. de normale behoefte aan vlottende middelen.

De bedragen van de sub 2 en 4 genoemde bestanddelen van het gemiddelde vermogen konden slechts arbitrair worden benaderd. Voor de bepaling van de waarde van de plantopstand is in de zomer van 1959 van een zestal bedrijven van uiteenlopend bedrijfstype de plantopstand geïnventariseerd. De waarde van deze plantopstand is vervolgens door het rijkstuinbouwconsulentschap op kostprijsbasis getaxeerd. De waarden die op deze wijze per oppervlakteëenheid werden verkregen zijn, voor de renteberekening, toegepast op de overige bedrijven.

Voor deze waardering is uitgegaan van het groeistadium per najaar 1959, een maatstaf die aannemelijk kan worden geacht indien ook het gemiddeld benodigde vlottende vermogen erin wordt betrokken.

De afschrijvingen van de onderscheiden duurzame produktiemiddelen zijn vastgesteld op grond van de bij het L.E.I. bestaande inzichten met betrekking tot de economische levensduur van die objecten.

Arbeid van ondernemer en gezinsleden

Als vergoeding voor de arbeid, welke door de ondernemer en zijn gezinsleden is verricht, is alleen de handenarbeid in rekening gebracht. Voor een waardering van de kosten, welke voor leiding en toezicht door de ondernemer waren in te calculeren, ontbreken namelijk de daartoe benodigde normatieve gegevens.

De kosten van de handenarbeid zijn berekend op basis van een taxatie van de door de ondernemer en zijn gezinsleden verrichte hoeveelheid handenarbeid. Deze arbeid is gewaardeerd overeenkomstig het loon (inclusief sociale lasten) volgens de collectieve arbeids-overeenkomst voor volwassen mannelijke en vrouwelijke arbeiders en jeugdigen, met dien verstande dat voor overuren geen toeslag op het normale uurtarief is toegepast. Op grond van deze C.A.O. is voor de ondernemer een diplomatoeslag ingecalculleerd.

b. De betaalde kosten

De betaalde kosten zijn ten aanzien van de (kalender)jaren 1958 en 1959 ontleend aan door administratiekantoren samengestelde verlies- en winstrekeningen. In verband met het doel waarvoor deze rekeningen in het algemeen zijn samengesteld - t.w. de aangifte voor de inkomstenbelasting - zijn de cijfers voor zover nodig en mogelijk, ten behoeve van een zo juist mogelijke bedrijfs-economische verantwoording, kritisch bezien.

De betaalde kosten over 1960 waren ten tijde van het onderzoek veelal nog niet bekend. Deze moesten derhalve merendeels worden begroot.

Voor deze begroting is gebruik gemaakt van taxaties door de deelnemers aan het onderzoek. Met inachtneming van eventuele veranderingen in de productiecapaciteit zijn de betaalde kosten overigens getoetst aan de opgaven, welke ter zake van de betaalde kosten over 1958 en 1959 van de administratiekantoren van de deelnemende bedrijven zijn verkregen.

3. De opbrengsten

De opbrengsten hebben betrekking op de bruto-opbrengsten, welke zijn verkregen over de periode 1 juli t/m 30 juni van het desbetreffende boekjaar. De gegevens hiervoor zijn verkregen door middel van opgaven van de administratiekantoren of rechtstreeks van de deelnemers aan het onderzoek.

B. Begrippen en kengetallen

1. Het netto-overschot

Het economische resultaat wordt tot uitdrukking gebracht door middel van het begrip netto-overschot. Het wordt gevormd door het verschil tussen de opbrengsten en de kosten. De wijze van berekening van opbrengsten en kosten is reeds in deze bijlage toegelicht. Wij volstaan dan ook met nogmaals te vermelden, dat in de kosten geen bedrag is opgenomen als vergoeding voor de functie van leiding en toezicht van de ondernemer. Daar dit kostenelement derhalve nog in het netto-overschot aanwezig is, mag dit laatste niet zonder meer worden aangezien voor de bedrijfs-economische winst.

Aangezien - zoals hiervoor is uiteengezet - de verkopen in het seizoenjaar in de plaats zijn gesteld van de opbrengsten over dat jaar, moet het netto-overschot in dit geval worden geïnterpreteerd als het verschil tussen de verkopen over het (seizoen)jaar (b.v. juli 1959 t/m 1960) en de kosten over het (kalender)jaar (in dat geval 1959).

Netto-overschot gemiddeld per bedrijf

De kosten, de verkopen en het "netto-overschot" zijn voor elke onderscheiden groep van bedrijven in een gemiddeld bedrag per bedrijf weergegeven. Behalve in absolute bedragen per bedrijf is het netto-overschot - ten behoeve van de vergelijkbaarheid met andere typen en takken van bedrijf - vervolgens door middel van de volgende verhoudingsgetallen tot uitdrukking gebracht.

Netto-overschot per f. 100,- kosten

Dit kengetal is berekend door het totale netto-overschot per groep van bedrijven te delen door 1% van de kosten van die bedrijven (gewogen gemiddelde).

Netto-overschot per eenheid produktiefactor

Het netto-overschot is vervolgens betrokken op de produktiefactoren grond, kapitaal en arbeid, factoren uit welke samenwerking het resultaat in feite is ontstaan.

Daar de vraag in welke mate de produktiefactoren tot het bereiken van het resultaat hebben bijgedragen - door de onoplosbaarheid van dit probleem - niet kan worden beantwoord, is het netto-overschot ten volle met elk van de genoemde produktiefactoren in verband gebracht. Het netto-overschot is bij deze voorstellingswijze derhalve beurtelings aan één produktiefactor toegerekend. In dit verband onderscheiden wij de volgende kengetallen.

a. Netto-overschot per R.R.² beteelbare oppervlakte

Voor de berekening hiervan is het netto-overschot gedeeld door de beteelbare oppervlakte, voor zover in eigen exploitatie.

b. Netto-overschot per f. 100,- gemiddeld geïnvesteerd vermogen

Met "gemiddeld geïnvesteerd vermogen" is bedoeld het vermogen dat - op basis van de huidige bedrijfsgrootte en prijzen van de produktiemiddelen - tijdens de levensduur van het bedrijf gemiddeld is geïnvesteerd. Het is bepaald op de wijze zoals op blz. 24 onder "rente en afschrijving" is aangegeven.

Met de waarde van teeltvergunningen is voor deze vermogens-taxatie geen rekening gehouden. De arbitraire wijze waarop het vermogen moest worden benaderd was aanleiding de becijferde bedragen niet in de rapporttabellen te vermelden.

c. Netto-overschot per manjaar arbeidsbezetting

Voor de berekening van dit kengetal is het netto-overschot gedeeld door de - tot volwaardige arbeidskrachten herleide en in manjaren uitgedrukte - arbeidsbezetting.

2. Het inkomen

Het arbeidsinkomen per manjaar

Van het inkomen per produktiefactor is alleen het arbeidsinkomen - per manjaar arbeidsbezetting - tot uitdrukking gebracht.

Onder het arbeidsinkomen is verstaan het bedrag dat door hen, die arbeid in het bedrijf hebben verricht, tezamen als inkomen is genoten. Het is berekend door het netto-overschot te vermeerderen met het bedrag dat als kosten van arbeid is opgenomen. Na deling van dit inkomen door het aantal - tot volwaardige arbeidskrachten herleide - manjaren wordt het bedrag gevonden dat gemiddeld per manjaar als inkomen werd verkregen.

Het ondernemersinkomen

Tenslotte is berekend, welk bedrag uit de bedrijfsexploitatie aan de ondernemer ten deel viel. In de eerste plaats betreft dit de vergoeding die, bij de berekening van het netto-overschot, in de kosten is gecalculeerd voor de handenarbeid die door de ondernemer persoonlijk in het bedrijf is verricht. De kosten bevatten voorts een rentevergoeding voor het vermogen dat in het bedrijf is geïnvesteerd. Voor zover het bedrag van deze vergoeding hoger is dan het bedrag dat door de ondernemer aan rente voor geleende gelden is betaald vormt het verschil daarvan eveneens een bestanddeel van het ondernemersinkomen.

Voegen wij bij deze beide inkomenselementen het netto-overschot, dan ontstaat een bedrag dat als ondernemersinkomen kan worden aangeduid.

Het gezinsinkomen uit het bedrijf

Er zijn nog meer bronnen waaruit door de ondernemer inkomen wordt verkregen. Voor zover deze binnen het kader van het tuinbouwbedrijf vallen zullen deze uitsluitend bestaan uit handenarbeid die door gezinsleden van de ondernemer in het bedrijf is verricht. Aangezien deze arbeid over het algemeen niet wordt vergoed is het bedrag dat in de kosten voor handenarbeid gezinsleden is gecalculeerd, volledig als inkomenselement beschouwd. Dit impliceert dat in de (sporadische) gevallen waarin wel betaling aan gezinsleden plaatsheeft, deze uitgaven administratief als inkomensbestedingen zijn behandeld.

Verhogen wij het ondernemersinkomen met de vergoeding voor handenarbeid gezinsleden dan ontstaat een bedrag dat wij aanduiden als gezinsinkomen van de ondernemer uit het bedrijf.

3. De besparingen

De mate waarin door de ondernemer ook nog uit andere bronnen inkomen is verkregen is voor dit rentabiliteitsonderzoek van zijdelingse betekenis. Het basismateriaal stelt ons echter in staat - althans voor zover de jaarcijfers van de administratiekantoren zijn ontvangen - tevens inzicht te verkrijgen in de mate waarin het vermogen in de beschouwde jaarperiode is toe- of afgenomen, met andere woorden in het bedrag dat door de ondernemer over die periode is gespaard of ontspaard.

Ten einde deze besparingen in verband te kunnen zien met het verkregen inkomen hebben wij in vorige rapporten ook het inkomen tot uitdrukking gebracht dat blijkens de administratie van de ondernemer als inkomen "buiten bedrijf" was verkregen. Voor de berekening van de besparing werd het in totaal verkregen inkomen vervolgens verminderd met de privé-opnamen.

In dit rapport is in deze wijze van verslaglegging een wijziging aangebracht die geen invloed uitoefent op het bedrag van de besparingen, maar die betrekking heeft op de specificatie van dit bedrag. Met name zijn de posten "privé-opnamen" en "inkomen buiten bedrijf" niet meer afzonderlijk verantwoord, maar als een saldo weergegeven. Dit saldo moet dus worden afgetrokken van het "gezinsinkomen uit het bedrijf", om het bedrag van de besparingen te kunnen verkrijgen.

Aanleiding tot deze wijziging is het feit dat een eventuele aanwezigheid van meer inkomens in het gezin dan uit de boekhouding van de ondernemer blijkt (bijv. van buiten het bedrijf werkzame kinderen) en de invloed daarvan op de privé-opnamen van de ondernemer, zich aan onze waarnemingen onttrekken, waardoor van beide posten geen volledig zuiver beeld kan worden gegeven.